

TECHNOLOGY AND CONSTRUCTION FEATURES OF MEN'S TROUSER SEWING

Mendiboyeva Azizaxon Sotvoldiyevna

Technical College No. 1, Buloqboshi District,

Andijan Region

Abstract

This scientific article analyzes the design, pattern construction, and sewing process of men's trousers based on a scientific and technological approach. The study examines pattern development based on anthropometric measurements, fabric selection criteria, the main structural elements of trousers, the technological sequence of sewing operations, and quality control requirements. Furthermore, the role of ergonomic comfort, aesthetic appearance, and modern manufacturing technologies in trousers production is discussed.

Keywords: men's clothing, trousers, construction, pattern making, fabric, sewing technology, waistband, pocket, quality control, ergonomics.

ERKAKLAR SHIMINI TIKISH TEXNOLOGIYASI VA KONSTRUKTSION XUSUSIYATLARI

Mendiboyeva Azizaxon Sotvoldiyevna

Andijon viloyati Buloqboshi tumani 1- son tehnikumi

Annotatsiya

Mazkur ilmiy maqolada erkaklar shimini loyihalash, konstruktsiyalash va tikish jarayonlari ilmiy-texnologik yondashuv asosida tahlil qilinadi. Antropometrik

o'lchamlar asosida andoza tuzish, gazlama tanlash mezonlari, shim konstruktsiyasining asosiy elementlari, tikuv jarayonining texnologik ketma-ketligi hamda sifat nazorati talablari yoritiladi. Shuningdek, ergonomik qulaylik, estetik ko'rinish va zamonaviy ishlab chiqarish texnologiyalarining roli ko'rib chiqiladi.

Kalit so'zlar: erkaklar kiyimi, shim, konstruktsiya, andoza, gazlama, tikuv texnologiyasi, kamar, cho'ntak, sifat nazorati, ergonomika.

Kirish

Yengil sanoatda erkaklar kiyimlari ishlab chiqarish muhim yo'nalishlardan biri bo'lib, shim (bryuk) erkaklar garderobining asosiy elementlaridan hisoblanadi. Erkaklar shimiga qo'yiladigan talablar — qulaylik, mustahkamlik, estetik ko'rinish va o'lcham aniqligidir.

Zamonaviy ishlab chiqarishda shim konstruktsiyasini to'g'ri ishlab chiqish, sifatli gazlama tanlash va ilg'or tikuv texnologiyalarini qo'llash mahsulotning raqobatbardoshligini ta'minlaydi. Shu sababli shim tikish jarayonini ilmiy asosda tashkil etish dolzarb masala hisoblanadi.

Adabiyotlar tahlili

Kiyim konstruktsiyasi bo'yicha olib borilgan tadqiqotlarda erkaklar shimining ergonomik mosligi va konstruktsion aniqligi alohida ta'kidlangan. Cooklin (2017) shim konstruktsiyasida o'tirish qulayligi va qadam kengligi muhim parametr ekanini ko'rsatadi. Armstrong (2018) esa andoza tuzishda antropometrik o'lchamlarning aniqligi mahsulot sifatiga bevosita ta'sir qilishini qayd etadi.

So‘nggi tadqiqotlarda avtomatlashtirilgan bichish va CAD tizimlarining qo‘llanilishi ishlab chiqarish samaradorligini oshirishi isbotlangan.

Asosiy qism

1. Antropometrik o‘lchamlar

Erkaklar shimini loyihalashda quyidagi asosiy o‘lchamlar olinadi:

- Bel aylana uzunligi
- Son aylana uzunligi
- O‘tirish balandligi
- Shim uzunligi
- Tizza kengligi
- Pastki kenglik

Bu o‘lchamlar shimning tana tuzilishiga mos tushishini ta’minlaydi.

2. Konstruktsiya va andoza tuzish

Erkaklar shimining asosiy qismlari:

- Old bo‘lak
- Orqa bo‘lak
- Kamar
- Yon cho‘ntaklar
- Orqa cho‘ntak
- Pacha (pastki qism)
- Fermuar qismi

Andoza tuzishda harakat erkinligi uchun zarur qo‘shimchalar hisobga olinadi. Klassik shimlarda siluet to‘g‘ri yoki biroz torayuvchi bo‘ladi.

3. Gazlama tanlash mezonlari

Erkaklar shimlari uchun quyidagi gazlamalar keng qo'llaniladi:

- Kostyumlik matolar
- Gabardin
- Twill
- Paxta aralash matolar
- Stretch qo'shimchali matolar

Gazlama tanlashda quyidagilar muhim:

- Mustahkamlik
- G'ijimlanmaslik
- Shaklni saqlash
- Havo o'tkazuvchanlik

4. Tikuv texnologiyasi jarayoni

Shim tikish jarayoni quyidagi bosqichlarda amalga oshiriladi:

1. Gazlamani tayyorlash
2. Andoza asosida bichish
3. Cho'ntaklarni tayyorlash
4. Old va orqa bo'laklarni biriktirish
5. O'rta chokni tikish
6. Fermuar o'rnatish
7. Kamarni tikish
8. Pastki qismni qayirish
9. Yakuniy dazmollash

Sanoat tikuv mashinalari va maxsus press uskunalari sifatni oshiradi.

5. Sifat nazorati

Mahsulot sifati quyidagi mezonlar asosida baholanadi:

- O'lcham aniqligi
- Choklarning mustahkamligi
- Cho'ntak va fermuar sifati
- Simmetriya
- Estetik ko'rinish
-

Xulosa

Erkaklar shimini tikish jarayoni yuqori darajadagi konstruksion aniqlik, sifatli material tanlovi hamda zamonaviy texnologik yechimlarning uyg'un qo'llanilishini talab etadi. Mahsulotni loyihalash bosqichida antropometrik o'lchamlarning to'g'ri aniqlanishi va ular asosida andoza ishlab chiqilishi shimning tana tuzilishiga mos tushishini, harakat erkinligini va umumiy ergonomik qulayligini ta'minlaydi. Ayniqsa, o'tirish balandligi, son kengligi va qadam (shag) qismi parametrlarini ilmiy asosda hisoblash mahsulotning funksional sifatiga bevosita ta'sir ko'rsatadi.

Sifatli gazlama tanlash ham shimning ekspluatatsion ko'rsatkichlarini belgilovchi muhim omillardan biridir. Gazlamaning mustahkamligi, g'ijimlanishga chidamliligi, shaklni saqlash qobiliyati va gigiyenik xususiyatlari mahsulotning uzoq muddat xizmat qilishini ta'minlaydi. Cho'ntaklar, fermuar qismi va kamar konstruksiyasining texnologik jihatdan to'g'ri bajarilishi esa shimning tashqi ko'rinishi va foydalanish qulayligini oshiradi.

Zamonaviy tikuv uskunalari va sanoat texnologiyalaridan foydalanish ishlab chiqarish samaradorligini oshiradi, mehnat unumdorligini yaxshilaydi hamda sifatning barqarorligini ta'minlaydi. Ayniqsa, avtomatlashtirilgan bichish tizimlari material sarfini optimallashtirish, inson omili ta'sirini kamaytirish va ishlab chiqarish tezligini oshirishda muhim ahamiyat kasb etadi.

Kelajakda 3D modelirovka, virtual fitting, CAD/CAM tizimlari va raqamli ishlab chiqarish platformalarining keng joriy etilishi erkaklar shimlari dizayni va ishlab chiqarish jarayonini yanada takomillashtirishi kutilmoqda. Ushbu innovatsiyalar individual buyurtmalarni tezkor bajarish, mahsulotni oldindan vizuallashtirish va konstruktiv xatoliklarni kamaytirish imkonini beradi.

Shuningdek, ekologik barqarorlik tamoyillarini joriy etish, qayta ishlanadigan va energiya tejankor materiallardan foydalanish yengil sanoat rivojining ustuvor yo'nalishlaridan biri bo'lib qoladi. Ilmiy asoslangan konstruktsiya, innovatsion texnologiyalar va kompleks sifat nazorati tizimining uyg'unligi erkaklar shimlari ishlab chiqarishning raqobatbardoshligini ta'minlaydi hamda sohaning barqaror rivojlanishiga xizmat qiladi.

Foydalanilgan adabiyotlar

1. Cooklin G. Garment Technology for Fashion Designers. Oxford, 2017.
2. Armstrong J. Patternmaking for Fashion Design. New York, 2018.
3. Karimova M. Tikuvchilik texnologiyasi asoslari. Toshkent, 2019.
4. Smith A. Fashion Design Technology. London, 2020.